

Vuist tegen VS

NA DE GEMEENSCHAPPELIJKE MUNT GAAT EUROPA OP 1 SEPTEMBER OVER OP HET BACHELOR-MASTER-SYSTEEM (BAMA). MET DIT UNIFORME ONDERWIJSSTELSEL KUNNEN STUDENTEN IN ELKE EUROPESE UNIVERSITEITSSTAD EEN DIPLOMA HALLEN. KIVI EN NIRIA OMARMEN HET NIEUWE MODEL. 'WIJ ZIJN HEEL GOED IN STAAT ELK BUITENLANDS DIPLOMA TE BEOORDELEN.' EEN NIEUWE TOEKOMST ALS VISITATIECOMMISSIE.

TWAALF LANDEN ZIJN OVERGEGAAN OP DE EURO, MAAR voor het Europese bachelor-master-systeem staan liefst 29 landen, waaronder het voormalige Oostblok, te trappelen. Een student uit pakweg Estland kan na de eerste fase in zijn geboorteplaats Tallinn in principe in Eindhoven of in Athene verder gaan met zijn tweede fase.

De politieke ambities achter het BaMa-concept zijn niet gering: Europa moet op gelijke hoogte komen met kennisgrootmacht Amerika. De invoering van BaMa is slechts een eerste stap, want in de praktijk is er nog lang geen uniform onderwijssysteem.

Ing. Cees van Eekelen, voorzitter van de Nederlandse ingenieursvereniging Niria en ir. Boudewijn van Nederveen, president van het Koninklijk Instituut van Ingenieurs (KIVI) koesteren hoge verwachtingen van het bachelor-master-systeem vooral voor het hoger technisch onderwijs: de taal der techniek is immers universeler dan de taal van de alfa- en gamma-disciplines. De kleinere studierichtingen, zoals mijnbouw in Delft, zijn overigens al lang grensoverschrijdend bezig. Dit geldt tevens voor een aantal technische hogescholen in het Nederlands-Duitse grensgebied. En veel technische studenten doen een deel van hun opleiding al in het buitenland.

MARKTWERKING

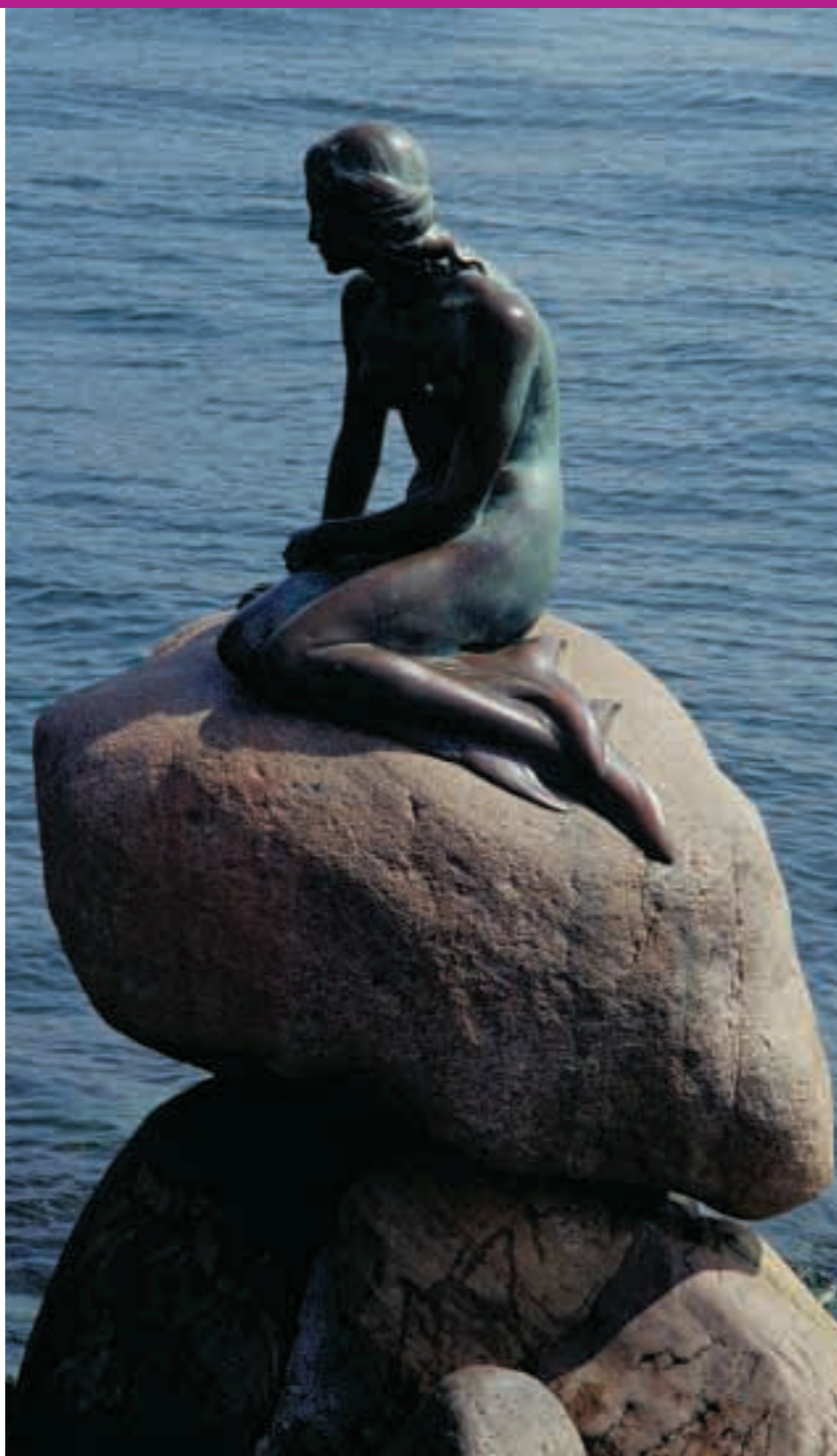
Voor een goed functioneren van BaMa is een uniform Europees waarmerk van opleidingen beslist noodzakelijk. Er bestaat al een informeel netwerk, de Joint Quality Initiative, waarin een aantal Bologna-

landen samenwerkt aan een Europees accreditatiesysteem (Nederland, België, Denemarken, Duitsland, Ierland, Italië, Noorwegen, Spanje, Zweden en Groot-Brittannië.) KIVI en Niria hebben juist *gezamenlijk* bij uitstek de kennis om technische opleidingen te beoordelen, menen Van Nederveen en Van Eekelen.

De nieuwe Nederlandse BaMa-wet maakt het mogelijk dat de verenigingen samen zo'n Visiterende en Validerende Instantie (VVI) oprichten.

Van Nederveen, die zelf na zijn Delftse ingenieursopleiding een mastertitel in de VS haalde: 'Wil Europa een vuist maken dan moeten opleidingen zich qua uitmuntendheid kunnen meten met wat in de VS bestaat. Die brilte ontstaat alleen indien er een uniform Europees opleidingsstelsel komt. De marktwerking dwingt universiteiten en hogescholen binnen Europa zich te concentreren op een kleiner aantal opleidingen – waar zij des te beter in zijn.'

Een bachelor is iemand die een driejarige opleiding heeft voltooid. Met het diploma zou hij in principe aan elke universiteit van zijn keuze in Europa zijn mastertitel kunnen halen. De universiteiten moeten dan wel elkaars diploma's erkennen. In het hoger beroepsonderwijs

VS

KIVI EN NIRIA OMARMEN UNIFORM EUROPEES ONDERWIJSSTELSEL

Deelnemende landen: Oostenrijk, België (Vlaanderen en Wallonië), Bulgarije, Tsjechië, Denemarken, Estland, Finland, Frankrijk, Duitsland, Griekenland, Hongarije, IJsland, Ierland, Italië, Letland, Litouwen, Luxemburg, Malta, Nederland, Noorwegen, Polen, Portugal, Roemenië, Slowakije, Slovenië, Spanje, Zweden, Zwitserland, Verenigd Koninkrijk.

De eerste fase in Kopenhagen, de tweede in Athene.

duurt de bachelorstudie vier jaar; een HAVO-leerling die doorstroomt naar het HBO is dan even oud als een VWO'er die naar de TU gaat. KIVI en Niria willen graag dat er voor technische HBO-opleidingen de mogelijkheid komt om na die vier jaar in een tot twee jaar een mastertitel te halen, omdat de ervaring leert dat veel HBO'ers om die reden er vaak nog een kopstudie aan een Britse universiteit aan vastplakken.

TITEL

Wat de precieze titel moet worden voor die bachelors en masters uit het wetenschappelijk respectievelijk hoger beroepsonderwijs, daar zijn de KIVI-president en de Niria-voorzitter nog niet uit – die kwestie ligt voorlopig bij de minister van onderwijs. Wel delen ze de mening dat er een onderscheid moet blijven bestaan tussen de meer wetenschappelijk opgeleide TU-ingenieur en de meer praktisch opgeleide HBO-ingenieur. Van Nederveen: 'Dat we in Nederland beschikken over duidelijk geclassificeerde wetenschappelijke en vakpraktijkgerichte ingenieurs is van groot concurrentiebelang gebleken. Juist doordat een bedrijf of laboratorium beschikt over die twee typen heeft het een goede positie tegenover internationale concurrenten die deze scheiding in personeel minder duidelijk hebben.'

Van Eekelen: 'Dat duidelijke onderscheid tussen wetenschappelijk en hoger beroepsonderwijs hoeft overigens niet te betekenen dat technische universiteiten en hogescholen niet kunnen samenwerken – integendeel. Je ziet steeds meer vormen van samenwerking op praktisch gebied: faciliteiten delen. Samenwerkingsvormen maken het ook mogelijk voor studenten over te stappen naar een meer praktische of juist meer theoretische opleiding – minder uitval dus. Een punt van zorg is het risico dat we straks misschien zij-uitstromers krijgen, studenten die na het behalen van hun bachelors aan een technische universiteit worden 'weggekocht' door een bedrijf.'

SUPPLEMENTEN

Die driejarige TU-ingenieurs zouden op de arbeidsmarkt dan gaan concurreren met hun vierjarige HBO-collega's. 'Waarbij wij dan graag

willen aantekenen dat een TU-bachelor eigenlijk ongeschikt is om een vak uit te oefenen evenmin als een net niet afgestudeerde arts', stellen Van Nederveen en Van Eekelen. 'Die medicus kan het ook allemaal bijna, maar je peinst er niet over je door zo'n iemand te laten behandelen.' Kortom, het TU-bachelordiploma is louter bedoeld de student in staat te stellen zijn opleiding elders te voltooien.

En daar zitten nogal wat haken en ogen aan. Want wat indien Frankrijk, Italië en Spanje weigeren hun opleidingen te splitsen? Deze landen maken vooralsnog geen aanstalten het systeem in te voeren. Dan zitten we met het probleem dat opleidingen elkaars diploma's niet erkennen. Er komen wel gestandaardiseerde supplementen bij de diploma's, die duidelijk moeten maken waarin iemand nu precies is opgeleid. Over de hele linie lijkt het systeem op het Amerikaanse: de naam en reputatie van de universiteit is in veel gevallen doorslaggevend voor bedrijven die (buitenlandse) ingenieurs aannemen.

De twee ingenieursverenigingen zien hier voor zichzelf een belangrijke rol weggelegd bij het afgeven van getuigschriften. 'We hebben zoveel kanalen en contacten met buitenlandse zusterverenigingen dat we heel goed in staat zijn elk buitenlands diploma te beoordelen op zijn waarde.'

Om de kwaliteit van het Nederlandse onderwijs in Europa meer smool te geven vervangt de minister de visitatiecommissies van de Vereniging Samenwerkende Nederlandse Universiteiten (VSNU) en de HBO-Raad door een nieuw Nationaal Accreditatie Orgaan (NAO) met een aparte afdeling voor het hoger beroepsonderwijs en het wetenschappelijk onderwijs. Iedereen kan een Visiterende en Validerende Instelling (VVI) oprichten, die dan wel moet zijn erkend door het NAO. Dat kunnen dan de VSNU zijn en de HBO-Raad, maar nadrukkelijk ook KIVI en Niria.

De beide voorzitters hebben daar wel oren naar, omdat de visitatiecommissies van de VSNU en de HBO-Raad nogal mager waren bezet met technici. KIVI en Niria zouden samen groot genoeg zijn om zo'n VVI op te richten. De verwachting is dat de branche van adviesbureaus (KPMG, Berenschot, Andersen Consulting, Lloyds en Norske Veritas) zich hierop gaat werpen. Van Nederveen: 'Het gaat om groot geld, maar in zo'n visitatiecommissie kunnen wij zeker de technische expertise uit onze verenigingen kwijt.' En die doet volgens de beide voorzitters niet onder voor die van een groot adviesbureau. ●

www.minocw.nl – BaMa-dossier
www.ingenieurs.net – KIVI-reactie op BaMa
www.ingenieur.nl – BaMa-essay

'In zo'n visitatiecommissie kunnen wij de technische expertise kwijt'